KATHOLIEK SECUNDAIR ONDERWIJS
Mosa-RT
RUIMTE VOOR TALENT: GRENSVERLEGGEND!

Het klassenraadadvies: mogen of moeten?

Studie-oriëntering: kwaliteit en opvolging van het klassenraadadvies

14 februari 2019
studiedag VLOR: school ♥ onderzoek
F. Hungenaert - P. Kenis

Overzicht

1 Wie zijn wij? (5’)

2 Waarom ons onderzoek? (10’)

3 Een professioneel klassenraadadvies? (15’)

4 Praktijkonderzoek (25’)

5 Conclusies / interactie (15’)

6 De hobbels van een ambitieus praktijkonderzoek (10’)

1 Wie zijn wij?

Het begon in 1999

- College Heilig Kruis – Sint-Ursula
- Instituut Heilig Graf
- Technisch instituut Sint-Jansberg

KATHOLIEK SECUNDAIR ONDERWIJS
Mosa-RT
RUIMTE VOOR TALENT: GRENSVERLEGGEND!

Decreet van 14 juli 1998:

"Een scholengemeenschap / scholengroep maakt afspraken over een **objectieve leerlingen-oriëntering** en -begeleiding …"

KATHOLIEK SECUNDAIR ONDERWIJS
Mosa-RT
RUIMTE VOOR TALENT: GRENSVERLEGGEND!

Onze invulling:

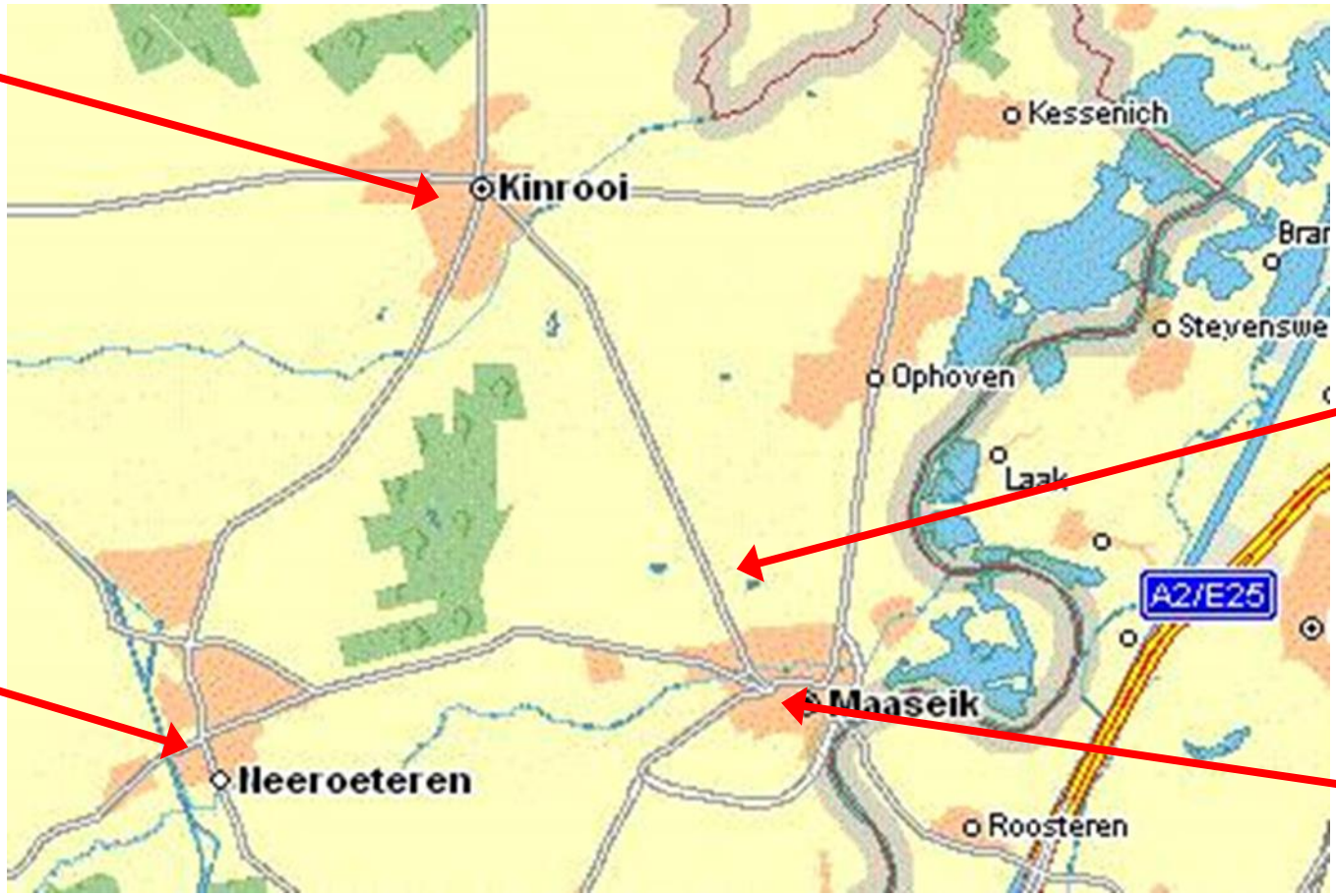
- 1ste graad afsplitsen → oriëntering
- 2de en 3de graad samenbrengen → campus
- schotten tussen onderwijsvormen ASO-BSO-TSO → wegwerken

Doel: sociale perceptie mag studiekeuze niet beïnvloeden → interesse en capaciteiten

PERSONEN-ZORG
TSO
KSO
BSO
ASO
HUMANE WETENSCHAPPEN
ECON/MOD. TALEN
HANDEL
HOUTBOOM
LECTRR
SCHOOL VERLATEN

Intussen in Maaseik …

eerste graad

boven-bouw

eerste graad

eerste graad

2 Waarom ons onderzoek?

SWOT-analyse van ons onderwijsmodel

S = grote variëteit aan studierichtingen, gelijkwaardige benadering

sterke schoolloopbaanbegeleiding (SLB)

W = shopgedrag, uitproberen

capaciteitsproblemen in studierichtingen

O = iedereen een geslaagde schoolloopbaan, bijsturen onderweg

T = bestendigen watervalmodel

KATHOLIEK SECUNDAIR ONDERWIJS
Mosa-RT
RUIMTE VOOR TALENT: GRENSVERLEGGEND!

Onze ambitie

1. Correcte SLB: hoe madame soleil vermijden?
2. Op basis van een *professioneel (?)* klassenraadadvies
3. Wat zegt de literatuur / wetgeving?
4. Objectiveerbaar maken - harde data over de simpele vraag: geven wij goed advies?

KATHOLIEK SECUNDAIR ONDERWIJS
Mosa-RT
RUIMTE VOOR TALENT: GRENSVERLEGGEND!

Schitterend rapport en toch mag Maxime niet in tso blijven

Fout bij inschrijving komt pas na vier maanden aan het licht

SINT-TRUIDEN/HASSELT - Ondanks een schitterend rapport belooft het geen zorgeloze kerstvakantie te worden voor Maxime Blottin (17) uit Sint-Truiden. De leerling van het vijfde jaar tso in KTA1 in Hasselt kreeg immers te horen dat hij helemaal niet in die richting mag zitten. Hij voldoet immers niet aan de toelatingsvoorwaarden, maar dat werd bij de inschrijving in september over het hoofd gezien. Nu, vier maanden later, ontdekt de controledienst van het ministerie van Onderwijs de fout.

THOMAS JANSSEN

Maxime Blottin en vader Jean begrijpen er niets van: "Bij de inschrijving dook er geen probleem op." FOTO SOMMERHUIS BELGIUM

Twee jaar geleden schakelde Maxime in het vierde jaar met Kerstmis over van een technische naar een beroepsrichting. Bijgevolg startte hij vorig schooljaar in 5 bso, waarin hij een A-attest behaalde. Maar omdat hij daar voelde dat hij meer in zijn mars had, verlangde hij opnieuw naar een technische richting.

"Daarom is hij in september opnieuw gestart in het vijfde jaar, maar dit keer in tso in KTA1 in Hasselt", zegt zijn vader Jean. "Niemand heeft daar toen een probleem van gemaakt. Bij de inschrijving dook er geen probleem op, en Maxime kon starten."

Maxime voelde zich meteen helemaal thuis op de school. Het klikte met zijn klasgenoten en de richting is hem op het lijf geschreven. Dat resulteert in bijzonder goede schoolresultaten. "Hij heeft geen enkel onvoldoende op zijn recente examens", zegt zijn vader. "Voor Frans haalde hij zelfs meer dan 80 procent. Alle leerkrachten zijn ook lovend over zijn houding in de klas."

Niets dan goed nieuws dus. Tot de controledienst van het Vlaams ministerie van Onderwijs ontdekt dat Maxime helemaal niet in 5 tso ingeschreven had mogen worden. Volgens de toelatingsvoorwaarden is de overstap van 5 bso naar 5 tso niet mogelijk. Leerlingen die toch de overstap willen maken, moeten dat ofwel doen via de Examencommissie, ofwel eerst slagen in 6 bso.

Vergissing

Bij KTA1 in Hasselt zit men erg verveld met de zaak. "Het klopt dat er bij de inschrijving een vergissing is gebeurd", zegt directeur Kris Pernot. "Van 3 bso naar 3 tso overschakelen mag wel, hetzelfde voor het vierde jaar. Maar in het vijfde jaar mag dat niet, en dat is bij de inschrijving over het hoofd gezien. Feit is wel dat de controledienst in Brussel dat normaal op de voet opvolgt, en dat zulke dingen bijgevolg meteen rechtgezet worden. Nu heeft dat vier maanden geduurd."

Volgens de directeur zal de school er alles aan doen om de jongen te steunen. "Hij heeft al bewezen dat hij hier op zijn plaats zit, met een zeer goede studiehouding en uitstekende resultaten. Hij is één van de betere leerlingen van zijn klas. We hebben al met zijn ouders samengezeten, en hopen dat de administratie in Brussel *goodwill* toont. Wat ons betreft, mag hij in ieder geval gewoon blijven in die richting."

Subsidies

Op het kabinet van Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) is te horen dat de fout aan het licht kwam in het kader van de berekening van de subsidies. Daarbij wordt de 'regelmatigheid' van de leerlingen nagegaan, want enkel die tellen mee voor de subsidies. Daar is bovendien te horen dat de correcte inschrijving een verantwoordelijkheid is van de school, want dat alle leerlingen controleren op de eerste schooldag onmogelijk is.

Crevits wijst er verder op dat de toelatingsvoorwaarden al jaren gelden. "Blijkbaar is het in KTA1 Hasselt toch misgelopen", zegt de minister. "Gezien Maxime goede studieresultaten behaalt, zou het uiteraard bijzonder jammer zijn als hij zijn studie niet kan verderzetten. We zullen met de school nagaan hoe het fout is kunnen lopen en hoe we voor Maxime een oplossing kunnen vinden, want hij mag hiervan zeker niet de dupe zijn."

Wat zegt de literatuur / wetgeving?

Niets in TORB, jaarrapporten doorlichting …

En de regelgeving?

- **Verplicht advies** na OKAN-jaar
- **Verplicht advies** bij weigering toelatingsklassenraad
- Advies mag bij **begeleidende klassenraad** tijdens het schooljaar en **deliberererende klassenraad** bij sleuteljaren (keuze) en bij B- en C-attesten
- Rol van CLB is beperkt, ondanks nieuwe decreet

3 Wat is een *professioneel* studiekeuzeadvies?

Interactie:

neem uw rode of groene kaart

en discussieer vooral mee!

Stelling 1

“Een leraar kan alleen een professioneel advies uitspreken over een studierichting waarin hij leservaring heeft.”

Stelling 2

“Een advies blijft altijd nattevingerwerk omdat leraren onvoldoende rekening kunnen houden met de evolutie die de leerling zal doormaken.”

Stelling 3

“Omdat een advies geen bindend karakter heeft (SO64), is de effectiviteit ervan zeer laag.”

KATHOLIEK SECUNDAIR ONDERWIJS
Mosa-RT
RUIMTE VOOR TALENT: GRENSVERLEGGEND!

"Leerlingen krijgen steeds beter studieadvies"

Stelling 4

“Een advies is hoofdzakelijk gebaseerd op schoolse resultaten en minder op persoonskenmerken: daarom is de waarde ervan finaal beperkt.”

Stelling 5

“Als men het zou onderzoeken, zou blijken dat adviezen uitgesproken in zesjarige scholen zich vrijwel uitsluitend richten op het eigen studieaanbod en te weinig rekening houden met interesses en capaciteiten van de leerling.”

Stelling 6

“Omdat adviezen uiteindelijk vrijblijvend zijn, moet de schoolloopbaan gestuurd worden via de attestering van de leerlingen: het B-attest als gps van de schoolloopbaan?”

Stelling 7

“In scholen met een afgesplitste eerste graad is het advies naar de tweede graad minder betrouwbaar dan in een zesjarige school omdat de betrokken leerkrachten te weinig ervaringsdeskundigheid hebben in de tweede graad.”

4 Ons onderzoek

Een aantal vaststellingen in de bovenbouw:

- Vraagtekens bij de adviezen in de eerste graad
- Ergernis over leerlingen die advies niet opvolgen
- Waarom kies je een richting? Bijv. Wetenschappen is ‘het hoogste’? Bio-esthetiek: nagels lakken …
- Toename van heroriënteringen tijdens schooljaar
- Risico: het advies wordt een *self fulfilling prophecy*

→ Hoe breng je de kwaliteit van een klassenraadadvies in kaart?

De onderzoeksvraag

Kwaliteit en effectiviteit = onze onderzoeksvraag

“Hoeveel leerlingen volgen het advies van de klassenraad op?”

“Welk resultaat halen de leerlingen aan het einde van het schooljaar / einde van de graad?”

Op zoek naar criteria

Deze **criteria** hebben we weerhouden:

- Wat was het advies van de klassenraad?
- Welke richting volgt de leerling in het volgende jaar?
- Welk attest behaalt de leerling?
- Heroriënteert hij tijdens het schooljaar?

Criteria die we uiteindelijk **niet** weerhielden:

- Had de leerling onvoldoendes (alleen richtings-vakken, godsdienst en LO ook meetellen?)
- Welk eindpercentage?
- Hoe verliep het keuzeproces?
- Is de leerling tevreden met zijn keuze?

De concrete aanpak

Selectie van 2 cohorten:

- leerlingen 6de jaar SO 2015-2016 = 472 lln
- leerlingen 6de jaar SO 2016-2017 = 502 lln

totaal = 974 lln

2 situaties adviezen onderzocht

- advies einde 2de jaar en verloop 2de graad
- advies einde 4de jaar en verloop 3de graad

De concrete aanpak

- hulp van leerlingenadministratie voor opmaak tabel: leerjaren, gekozen studierichting …
- adviezen: terug te vinden in deliberatiemappen, recente schooljaren in Smartschool
- vele manuren: advies en uiteindelijke studiekeuze vergelijken = coderen

codering studiekeuze

1 = advies gevolgd

2 = advies NIET gevolgd

3 = advies met voorwaarden gevolgd

4 = advies NIET gevolgd + tussentijdse heroriëntering

5 = geen advies gevonden / instromer andere school

2 x tabel opgesteld: voor advies na 1ste graad en voor advies na 2de graad

Naam	voornaam	klas	schooljaar		klas	attest	advies	code	Attest na 1ste jaar graad	Attest na 2de jaar graad
XXXXX	Lars	6EMT 2	2011-2012	2	MW7	A	EC	2	C	A
			2012-2013	3	EC1	A				
			2013-2014	4	EC1	A	EC-MT mits hard werken			
			2014-2015	5	EWI2	C	overzitten kan mits zware inspanningen			
			2015-2016	5	EMT	A				
			2016-2017	6	EMT	A				

2 x tabel opgesteld: voor advies na 1ste graad en voor advies na 2de graad

Naam	voornaam	klas	schooljaar		klas	attest	advies	code	Attest na 1ste jaar graad	Attest na 2de jaar graad
XXXXX	Lars	6EMT 2	2011-2012	2	MW7	A	EC	2	C	A
			2012-2013	3	EC1	A				
			2013-2014	4	EC1	A	EC-MT mits hard werken			
			2014-2015	5	EWI2	C	overzitten kan mits zware inspanningen			
			2015-2016	5	EMT	A				
			2016-2017	6	EMT	A				

De cijfers: bevindingen?

Advies na	Code 1	Code 2	Code 3	Code 4	Code 5
	Advies gevolgd	Advies NIET gevolgd	Advies met voorwaarden gevolgd	Advies NIET gevolgd + her-oriëntering	Geen advies gevonden / zij-instromer
1ste graad	62,1%	13,2%	1,1%	0	23,7%
2de graad	81,7%	7,3%	4,5%	0,7%	5,8%

Enkele bedenkingen:

- vroeger geen manier om tussentijdse heroriëntering te registreren
- geen gelijke afspraken om adviezen na 1ste graad te registreren en te bewaren
- veel zij-instroom in 2de graad

Onderzoeksvragen

Vraag 1: in welke mate volgen de leerlingen het advies van de klassenraad op?

Na 1ste graad:

- advies gevolgd (code 1 + 3) = 82,7%
- advies niet gevolgd (code 2 + 5) = 17,3%

Na 2de graad:

- advies gevolgd (code 1 + 3) = 91,5%
- advies niet gevolgd (code 2 + 5) = 8,5%

→ De leerlingen volgen het advies van de klassenraad doorgaans wel!

Onderzoeksvragen

Vraag 2: welke attesten halen leerlingen in de graad na het advies?

Resultaat	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3		Cat. 4		Cat. 5	
	AA	B/C	AA	B/C	AA	B/C	AA	B/C	AA	B/C
2de graad	93,5%	6,5%	78,1%	21,9%	100%	0%	/	/	88,3%	11,7%
3de graad	89,3%	10,7%	71,2%	28,8%	72,1%	27,9%	75,0%	25,0%	83,3%	16,7%

→ Wie het advies volgt, heeft een duidelijk **grotere kans op slagen** in de volgende graad

Onderzoeksvragen

Conclusie bij vraag 2:

- Wie het advies volgt, heeft (ruim) 90% kans om in de volgende graad 2x A-attest te halen
- Wie het advies niet volgt, slaagt doorgaans ook in de volgende graad, maar het risico om niet te slagen verhoogt met factor 3!
- Instromen uit een andere school of een advies met voorwaarden betekenen eveneens een verhoogd risico.

Onderzoeksvragen

Vraag 3: Welke keuzes maken leerlingen die het advies niet volgen en hoe scoren zij vervolgens? (n = 190 lln)

studiekeuze	Resultaat 2de graad		Resultaat 3de graad	
	AA-attest	B/C-attest	AA-attest	B/C-attest
theoretischer onderwijsvorm gekozen dan advies	71%	29%	50%	50%
meer uren wiskunde gekozen dan advies (in aso)	33%	67%	80%	20%
minder theoretische onderwijs-vorm gekozen dan advies	92%	8%	100%	0%
uit interesse andere keuze dan advies	95%	5%	85%	15%

Onderzoeksvragen

Conclusie bij vraag 3:

- Kiezen volgens interesse loont: wie volgens zijn interesse kiest, scoort prima, ook al is dat niet het advies
- Te hoog mikken is risicovol: hoe later in de schoolloopbaan, hoe groter de kans op een B- of C-attest
- In de 3de graad voor meer wiskunde kiezen is een beperkt risico, maar of de leerling er iets mee wint is maar de vraag …

Wie kiest trouwens “te hoog”?

- te hoog mikken: een verhaal van het aso
- in andere onderwijsvormen (tso doorstroom, tso arbeidsmarkt en bso) volgt men veel makkelijker het advies van de klassenraad

5 Conclusie: wat doen we hier nu mee?

Sla geen stappen over in je onderzoek:

- data onderzoeken = veldwerk
- analyseren / verklaren = in groep
- internaliseren = nieuw referentiekader
- communiceren = intern en extern
- beleid maken = actie ondernemen

5 Conclusie: wat doen we hier nu mee?

Interactie:

- Hoe kan je met deze resultaten aan de slag op school?
- Hoe komt dit de schoolwerking en oriënteringspraktijk ten goede?
- Kunnen we dit inbedden in de schoolcultuur?

5 Conclusie: wat doen we hier nu mee?

Wat deden wij:

- Collega's vertrouwen geven: ze geven goede adviezen
- Professionaliseren in kennis studierichtingen en criteria studiesucces
- Ouders en leerlingen wijzen op kwaliteit van de adviezen
- Knipperlichten opmerken: te theoretisch traject, te veel wiskunde = uitnodigen voor bijkomend gesprek
- Adviezen zijn niet onfeilbaar = leerling kansen bieden en ondersteunen bij probleemvakken
- Leerling en ouder inzicht bieden waarom de klassenraad een advies uitspreekt: leerkans

→ vervolgonderzoek dringt zich op: scoren we nu beter?

6 Een ambitieus praktijkonderzoek: SLURA

- Door student-experts: master opleidings- en onderwijswetenschappen UAntwerpen
- Zoektocht naar omschrijving van een geslaagde schoolloopbaan: brainstorm, literatuurstudie …

Onderzoeksvragen:

1. Wat zijn de indicatoren van een effectieve schoolloopbaan?
2. Heeft de hervorming van traditionele school naar campus met belangstellingsdomeinen geleid tot effectievere schoolloopbanen?

Welke criteria?

→ SLURA:

S = slagen (0 / 0,75 / 1)

L = logische overgangen (0 / 0,75 / 1 / 1,1)

U = ongekwalificeerde uitstroom (0 / 1 / 2)

R = retentiviteit: einde halen binnen voorzien tijd (0 / 1)

A = aantal jaar aanwezig op school

Verschillende stappen in SLURA-onderzoek

Werkwijze

- Excel-bestand maken per schooljaar
- 6 schooljaren samenvoegen tot cohort
- Alle overgangen, slagen en niet slagen: labelen via Excel
- Labels invoegen in statistisch programma

Resultaat

- amper statistisch significante resultaten …
- Succesje: slagen na onlogische overgang bijna even goed als na logische overgang

→ Besluit: nog enkele jaren / cohorten volhouden

Makkelijker gezegd dan gedaan …

- Personeelsbezetting: wie werkt mee?
- Best opleiding volgen: datageletterdheid
- Administratief programma: wijziging (Broekx wordt Informat)
- Resultaten niet in verhouding tot het vele werk
- Wie heeft nog interesse in het resultaat na al die jaren?